

The Neodymium curse

Briefing: The growth paradox

The 2025 Nobel prize in economics

Creative destruction

1929: Anatomy of a crash

SOWDÂN

No 20.
November 2025

20

﴿﴿

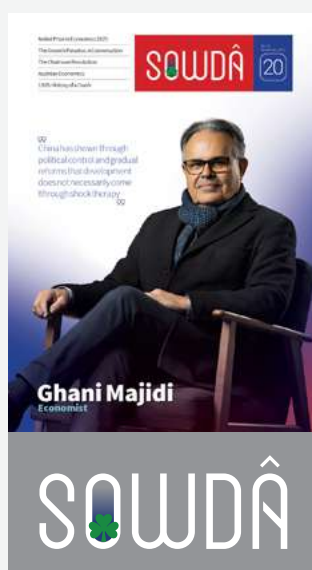
China has shown through
political control and gradual
reforms that development
does not necessarily come
through shock therapy!

﴾﴾

Ghani Majidi
Economist

In the [PDF version](#) of this publication, by clicking on each title in the table of contents, you can navigate to the desired page; moreover, clicking on the page numbers will take you back to the table of contents. Within the text, there are also hyperlinks represented by [clickable icon](#) . By clicking on these types of text, you will be directed to the respective pages.

No. 20 November 2025
Bilingual Farsi, English

Registration Number: 94355
Concessionaire: Tangsir Daryanavard Co
Managing Editor: [Mohammad Shafie Ashuri](#)
Editor-in-chief: [Mohammad Shafie Ashuri](#)
Design: [Nashreonline.com](#)

Contact Us

Email: info@sowda.net

Mobile: +989120821023

Follow Us

Telegram: [@Sowdamg](#)

Find Us

WebSite: www.SOWDA.net

- 3** **Editor's Note**
The Neodymium Curse
- 4** **The growth paradox**
A conversation
- 7** **Creative Destruction**
Productive destruction
- 8** **The 2025 Nobel prize in economics**
Creative destruction finally wins
- 9** **Austrian economics**
Liberty's scream against the chains of the state
- 10** **1929, again**
The crash that refuses to die
- 11** **Javier Milei**
The chainsaw revolution
- 12** **November in New York**
Choosing a mayor in chaotic times

CONTENTS

Editor's Note

The Neodymium Curse

Editor in Chief

ASHURI

<https://www.linkedin.com/in/mohammadshafieashuri>

While Andrew Ross Sorkin was presenting his new book on the Great Crash of 1929, a new chapter of “TrumpSisson” unfolded in October 2025 — a month modern history remembers with unease. His Excellency Xi, not from the ancient palaces of the Han dynasty, but from the window where the sun of his rule rises over Taiwan, deprived Americans of an entire row of the periodic table. The Yellow Dragon, hidden behind Xi’s frozen gaze, sent tremors through the markets: a \$900 billion plunge in equities, \$19 billion in liquidated trades in crypto, and a mysterious \$83 million profit for a few — evoking Rasputin’s ghostly influence over the Romanovs. For those across the Atlantic, this bloody October recalled, if not 1929 itself (and it did), then at least the shadow of 2008.

The aftershocks of this collapse rattled the global supply chain. As investors frantically rushed to hoard gold, His Excellency Xi played another card: neodymium — his new geopolitical weapon. A rare-earth element vital for NdFeB magnets in electric vehicles, wind turbines, and blockchain servers — now on Beijing’s export ban list. Leading an army of rare elements, the Yellow Dragon set out to scorch the streets

of Wall.

Across the ocean, Mr. Trump — reluctant to be cast as the executor of Heritage Foundation trade orthodoxy — retaliated rashly against Xi’s October 9th move. On October 10th, he imposed an additional 100% tariff atop the existing 130% Chinese duties. The result? A bloodbath on Wall Street. The Dow Jones plunged 879 points, the S&P 500 dropped exactly 183, erasing \$1.56 trillion in value. 424 of the 500 S&P stocks closed in red; the total market shed nearly \$2 trillion.

As the Yellow Dragon’s flames devoured Wall Street, scorched investors — following the tweets of Peter Schiff and Robert Kiyosaki — fled to gold. Then, somewhere on the periodic table, something curious stirred. During his afternoon nap, His Excellency Xi pocketed the keys to Mongolia’s neodymium mines. Element number 60, unwilling to part from its master, responded in kind: mining rates for two major cryptocurrencies fell to their lowest since the FTX collapse, Bitcoin plunged below \$110,000, and the sacred Cardano — like a crucified messiah — dropped by 17.2%. The fire’s gravity, it seemed, was far heavier than any analyst had foreseen.

But the MAGA nightmare did not end

there. His Excellency Xi, who had earlier retaliated against April’s 10% tariffs with sweeping export bans on tungsten, tellurium, bismuth, molybdenum, gallium, germanium, antimony, graphite, and lithium batteries, unveiled yet another ace. With a Ministry of Commerce decree, twelve more elements joined the embargo — including lanthanum, cerium, praseodymium, and neodymium — flinging open the gates of industrial hell for America’s defense sector. Companies such as Lockheed Martin, Tesla, and Boeing, already down 30% in market value, plunged into deeper crisis. Donald Trump, who had turned every podium into a Tomahawk missile sales pitch, now faced shortages of gallium and germanium — the very lifeblood of his next-generation weapon systems.

Ultimately, this cycle of revenge — prophesied by its herald on January 20th, 2025, as a “resurrection come April 2nd” — now seeded, in this cursed October, unwilling to disturb the Yellow Dragon’s noon slumber. For even at home, the legendary Grizzly 399 had joined the ranks of the plaintiffs.

China's Development Paradox: State-led Growth and Political Control

Interview – Dr. Ghani Majidi

Interviewee

Dr. Ghani Majidi

Ph.D. in Economics, University of Essex, UK

B.Sc. & M.Sc. in Economics, Stockholm University, Sweden

Specialization: Macroeconomics – Public Economics & Political Economics, Teaching Experience: University of Essex (UK), Mälardalen University (Västerås, Sweden), Södertörn University (Stockholm, Sweden), and Mara University (Malaysia, Visiting Professor)

Interviewer

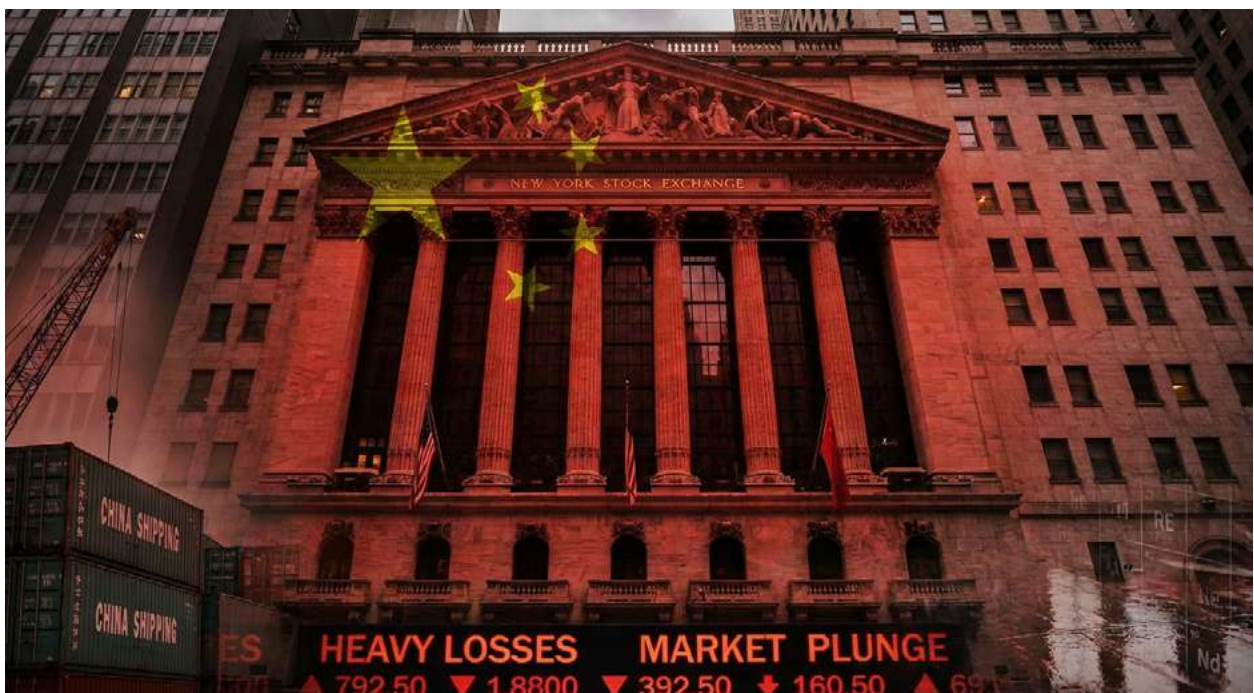
Mohammad-Shafi Ashouri

Editor-in-Chief of Sowdâ Economic Journal, with a focus on Development Economics.

Abstract

This interview with Dr. Majidi, economist and development scholar, explores the paradox of China's growth model — the coexistence of political authoritarianism and economic liberalization. Tracing the evolution of structural reforms from the “Open Door” policy to the Belt and Road Initiative, Dr. Majidi examines how China's one-party system has achieved unprecedented growth and deep global integration through a unique blend of political centralization and economic decentralization. The discussion addresses the social and environmental costs of this trajectory, the political implications of the “Common Prosperity” agenda, and the dynamics of inter-provincial competition. Finally, Dr. Majidi offers a comparative perspective between China's developmental state and Sweden's welfare model, emphasizing the necessity of combining developmental capacity with social justice and transparent governance.

Question: What is the greatest paradox of China's development model? How did a centralized communist system achieve global market integration and become the world's second-largest economy?

Answer: The paradox of China's model lies in how an authoritarian one-party system has managed to combine centralized political control with decentralized economic management, achieving liberalization and deep global integration. This model has produced extraordinary growth—but also mounting environmental costs, inequality, and debt. Recent policies such as “Common Prosperity” and sustainable projects under the Belt and Road Initiative (BRI) reflect a continuation of market mechanisms serving political objectives rather than replacing them.

Question: How has the Communist Party maintained political stability while enabling bold economic experimentation?

Answer: The Communist Party of China (CPC) has balanced exclusive political authority with organizational flexibility, delegating economic decision-making to lower levels while retaining central political control. This framework enabled the state to define long-term priorities, maintain order, and secure investor confidence—facilitating massive infrastruc-

ture development. Since the late 1970s, the Party has encouraged institutional experimentation through local autonomy, including township and village enterprises and Special Economic Zones, which reduced systemic risks and encouraged localized innovation.

Question: Is China a classical developmental state or a new hybrid? How does provincial competition operate within this model?

Answer: China represents a hybrid authoritarian developmental model com-

binning regional decentralization with competitive governance. Like classical developmental states such as postwar Japan and South Korea, it employs an active industrial policy supported by a development-oriented bureaucracy. However, it differs by pairing strong central political control with economic competition among provinces and cities. Local governments compete for investment, GDP growth, and industrial development, fostering innovation while also creating challenges such as uncoordinated investments and rising local debt.

Question: How did China's accession to the WTO in 2001 reshape its political economy?

Answer: China's accession to the World Trade Organization (WTO) transformed its political economy by embedding it in global supply chains and facilitating access to international markets. Foreign investment increased competitiveness and accelerated growth, but also heightened exposure to global recessions and external demand shocks. Dependence on advanced economies' markets and technologies led to unemployment in traditional industries and regulatory pressures to align domestic laws with global standards.

Question: Is the Belt and Road Initiative purely economic, or does it represent a new political economy for a China-led world order?

Answer: The Belt and Road Initiative (BRI) functions as both an economic strategy and a geopolitical instrument. Economically, it reduces trade costs and opens markets for Chinese firms; politically, it enhances China's influence across developing nations. While critics view BRI as a mechanism for creating debt dependency and reducing sovereignty, supporters argue that it bridges infrastructure gaps and stimulates development in emerging economies.

Question: What are the economic, political, and environmental costs of China's growth model?

Answer: China's industrial ascent has imposed significant environmental costs—pollution of air, water, and soil—and social challenges such as urban-rural inequality. Since 2010, Beijing has pursued green growth through massive investments in renewable energy and sustainable industries. Despite progress, the transition remains uneven. Local government borrowing to finance real estate projects has created debt risks and housing crises in certain regions.

Question: Given these challenges, what is the future of China's development model? Does "Common Prosperity" mark a redefinition?

Answer: China's model is likely to endure amid global volatility and geopolitical rivalry. The Common Prosperity initiative seeks to expand domestic consumption, reduce inequality, and curb speculative capital while maintaining Party control. Although it restrains market excesses, it does not fundamentally alter the state-led market framework. The model's gradual, multi-layered reform structure allows adaptation and institutional learning over time.

Question: Which elements of China's model could be adapted to Iran, and what structural obstacles stand in the way?

Answer: Iran can adapt aspects of China's industrial policy—strategic state support, infrastructure investment, and economic zones—provided transparency and environmental safeguards are ensured. However, geopolitical constraints, sanctions, and weak regulatory frameworks limit foreign capital inflows and long-term planning. Any replication of China's model must therefore account for Iran's unique cultural, political, and economic context.

Question: Combining China's developmental capacity with Sweden's social model, what governance mechanisms could ensure sustainable growth and reduced inequality in Iran?

Answer: Sweden's welfare state emerged from a social contract integrating education, labor, and investment for inclusive growth. Labor-employer cooperation stabilized wages and advanced industrial progress. Combining China's developmental dynamism with Sweden's institutional transparency and social welfare—anchored in rule of law and strong oversight—could enable Iran to achieve sustainable development with equity.

Creative Destruction

Joseph Schumpeter introduced the concept of “creative destruction” in 1942, arguing that economic growth springs not from price competition but from entrepreneurial innovation. This Austrian-American economist (1883–1950)—holder of a doctorate from the University of Vienna, a short-lived Austrian finance minister and a longstanding Harvard professor—believed that entrepreneurs, by unveiling new products, processes or markets, forge temporary monopolies, dismantle outdated structures and redirect resources towards more efficient and productive uses.

The theory was a direct rebuttal to the static equilibrium models of neoclassical economics, and it accounted for a stark reality: the toppling of industrial titans by innovative upstarts. Schumpeter warned that capitalism’s very success—through the cultivation of vast, bureaucratic corporations—could suffocate the entrepreneurial spirit.

Today, this cycle is vividly apparent in cases such as Nokia’s downfall and the ascent of Apple and Tesla, alongside hefty investments in research and development under the European Union’s Horizon Europe programme. Statistics bear this out: 88% of the Fortune 500 firms from 1955 had vanished or been supplanted by 2020.

Despite criticisms for overlooking inequality or job losses in traditional industries wrought by technological shifts, Schumpeter’s core insight endures: a vibrant economy is one perpetually engaged in innovation, renewal and self-reinvention. Today, artificial intelligence (AI) stands poised as the next wave of creative destruction, ready to reshape global economic structures once more.

Winners of the 2025 Nobel Prize in Economics

Innovation, Knowledge, and Creative Destruction: The 2025 Nobel Laureates Who Redefined the Logic of Economic Growth

According to the decision of the Royal Swedish Academy of Sciences, the 2025 Sveriges Riksbank Prize in Economic Sciences in Memory of Alfred Nobel has been awarded to Joel Mokyr, Philippe Aghion, and Peter Howitt.

These three economists were recognised for their groundbreaking work in explaining the mechanisms of innovation-driven economic growth.

Half of the prize was awarded to Joel Mokyr for identifying the prerequisites of sustainable growth through technological advancement, while the remaining half was jointly granted to Philippe Aghion and Peter Howitt for their theory of sustainable growth based on creative destruction.

The laureates' research demonstrates how new technologies can generate long-term and self-sustaining economic growth.

For the first time in human history, over the past two centuries the world has experienced continuous economic expansion—lifting billions of people out of poverty and laying the foundations of modern global prosperity.

Joel Mokyr's studies, drawing on historical evidence, reveal that transforming sustained growth into a new social norm required a scientific explanation of natural and mechanical phenomena.

He showed that the persistence of innovation in a self-reinforcing process depends not merely on knowing that something works, but on understanding why it works.

Before the Industrial Revolution, the absence of such scientific comprehension hindered discovery-driven development. Mokyr also underscores the importance of an open society—one capable of accepting new ideas and enabling social transformation.

Meanwhile, Philippe Aghion and Peter Howitt, in their seminal 1992 paper, developed a mathematical model for the concept of creative destruction.

According to their model, when a new and superior product enters the market, firms producing older goods incur losses and are eventually driven out of competition.

This process is creative because it introduces innovation, yet destructive because it renders existing technologies obsolete.

Their research further reveals that creative destruction inevitably produces conflicts of interest that must be managed constructively.

Otherwise, innovation may be suppressed by incumbent firms and vested groups seeking to defend their established positions.

These contributions provide a conceptual framework for understanding the dynamics of economic growth in modern economies and remain central to the study of innovation-led development.

Joel Mokyr

Joel Mokyr is an American–Israeli economic historian and growth theorist. He serves as Professor of Economics and History at Northwestern University in the

United States.

His research focuses on the origins of Europe's Industrial Revolution and the long-term drivers of technological progress.

Mokyr emphasises the crucial role of scientific knowledge, the culture of experimentation, and social institutions that foster innovation.

Philippe Aghion

Philippe Aghion, a French–American economist, is Professor at the Collège de France and the London School of Economics.

He is regarded as one of the principal architects of endogenous growth theory and, together with Peter Howitt, developed the creative destruction model.

His research examines how institutions, competition, and public policy can promote innovation and productivity in the modern economy.

Peter Howitt

Peter Howitt is a Canadian–American econonomist and Professor Emeritus at Brown University.

A specialist in monetary theory and economic growth, he played a pivotal role—alongside Philippe Aghion—in advancing modern models of growth driven by creative destruction.

His influential work spans macroeconomics, monetary policy, and the dynamic processes that underpin innovation and long-run economic development.

The Austrian School of Economics: Freedom's Cry Against the Chains of Government

The Austrian School of Economics, founded by Carl Menger in 1871 and later elevated by his students Ludwig von Mises and Friedrich Hayek, stands as one of the most influential intellectual movements in defense of individual liberty and opposition to state intervention in the economy. Rejecting the mathematical formalism that dominates much of modern economics, the Austrian School regards economics as a human science—one that begins with the actions and choices of individuals.

Austrian economists emphasize methodological individualism and the subjective theory of value, asserting that any form of government interference—from price controls to money printing—distorts the natural order of the market, leading to mispricing and malinvestment. In **Human Action**, Mises describes the free market as the only impartial arbiter of resource allocation, while in **The Road to Serfdom**, Hayek warns that even well-intentioned state interventions, when enforced through coercion, inevitably erode personal freedom.

During the 1920s and 1930s, the Austrian School played a decisive role in the famous Socialist Calculation Debate, demonstrating that without market prices, no central planning authority can rationally allocate resources. Unlike the Chicago School, which relied on mathematical models, the Austrians developed praxeology—the science of human action—as a framework for understanding the logic of freedom and individual decision-making.

Today, Austrian ideas have found new expression in phenomena such as Bitcoin, the gig economy, and Decentralized Autonomous Organizations (DAOs)—modern embodiments of the same principle: that genuine order emerges from freedom, not command. In contrast, policies like quantitative easing or heavy-handed regulations such as GDPR are, in the

Austrian view, symbols of hidden inflation and expanding state control.

The experiences of countries such as Singapore, Estonia, and the United Arab Emirates demonstrate that combining economic freedom, low taxes, and minimal regulation can foster both growth and prosperity. Conversely, states like Venezuela and Zimbabwe, which rely on control and money printing, have succumbed to hyperinflation and economic collapse. Even advanced economies such as the United States and Japan, through prolonged monetary expansion, have accumulated vast debts and inflated asset bubbles—precisely the artificial booms the Austrians warned about decades ago.

In today's world, figures like Ron Paul in the United States and Javier Milei in Argentina are among the most prominent advocates of this tradition. Milei's government, through market liberalization and dollarization, managed to reduce Argentina's 211% inflation rate to below 100%—a living testament to the power and practicality of Austrian ideas.

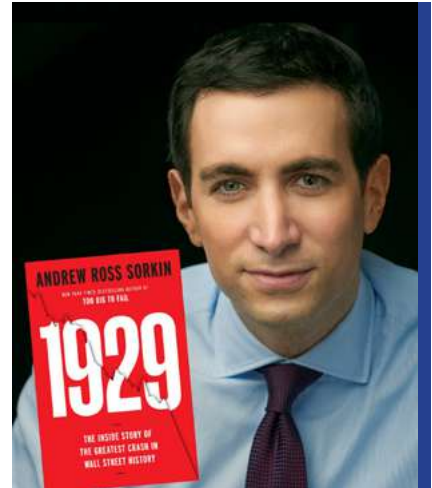
The Austrian message remains as clear as ever:

Economic freedom is the prerequisite for political freedom, and only the free market can serve as the impartial and creative judge in the realm of economics.

1929:

A Look at the Greatest Crash in Wall Street History — and How a Nation Collapsed, by Andrew Ross Sorkin

Andrew Ross Sorkin, the renowned New York Times journalist, once again demonstrates why he is considered a master of gripping financial narratives with his new book, "1929: Inside the Greatest Wall Street Crash in History." This book, the result of over eight years of research, takes the reader into the heart of the economic storm of 1929—a place where greed, delusion, and catastrophic mistakes brought the United States to its knees. From Wall Street bankers to Hollywood stars, Sorkin, with his captivating and cinematic prose, pulls real characters out of history and brings them back to life.

Dramatic moments such as sudden suicides, secret negotiations with dictators like Mussolini, and the gradual erosion of public trust transform the book into a thrilling and tense narrative. But "1929" is not merely a historical retelling; it is a warning for today. Sorkin, by comparing the financial bubbles of that era to the investment frenzy in modern markets—from tech stocks to the AI craze—reminds us that history always has a tendency to repeat itself.

However, the book's main strength lies in Sorkin's ability to link human narratives with economic logic. He views the 1929 crash not as a product solely of indices and charts, but as the result of a chain of human decisions—decisions fueled by unquestioning faith in growth and the fear of falling behind. This human perspective liberates history from the dryness of numbers and turns it into a tangible experience of "collective fear" and "structural greed."

In the middle sections, the author, drawing on lesser-seen documents from Federal Reserve meetings and private correspondences of major bankers, shows how short-term profit logic overshadowed any long-term rationality. His analysis of market behavior is reminiscent of many trends today, from the cryptocurrency fever to overreliance on predictive models and AI algorithms.

In the final chapters, Sorkin emphasizes a subtle point: crises are not always the result of mistakes, but of forgetfulness. The forgetfulness of recurring historical cycles and the renewed belief in the illusion that "this time is different." For this reason, "1929" is not just a narrative of the past, but a mirror for the present—a mirror that reflects the familiar and sometimes troubling face of today's economy.

Ultimately, "Inside the 1929 Crash" is not merely a recounting of a

financial disaster, but a study of the cycle of forgetfulness and repetition in human economic behavior. Sorkin shows that markets, with all their modern technology and artificial intelligence, are still driven by the same old forces: fear, greed, and hope for endless wealth. His narrative, while engaging in its storytelling, serves as an analytical warning to all who believe markets can be detached from history. It is perhaps this honesty and insight that elevates the book beyond a historical report and turns it into a work that not only recounts the past but also forewarns the future.

Javier Milei; Electric Chainsaw Revolution

People of Argentina, weary after decades of populism and drowning in an inflation rate of 233%, made a painful choice in 2023. Javier Milei, an economist whose vision is rooted in the Austrian school of economics, rose to power. A fervent fan of rock music—particularly The Rolling Stones—Milei was born shortly after the release of their hit “Gimme Shelter.” Yet in politics, he stepped onto the stage not with an electric guitar, but with a roaring chainsaw.

Milei may lack the showmanship of Elvis Presley in his rock-and-roll days, but he has wielded his economic chainsaw with a surgeon’s precision and no anaesthetic. The result: an economy staggering under \$400 billion in public debt, convulsing from the pain of shock therapy. Within months of taking office, Milei dismissed 70,000 public employees, abolishing nine ministries. He also removed export tariffs on 75% of goods—another blow against state intervention.

Such radical speed came at a cost. Yet Washington’s backing of Milei’s programme—and generous support from the IMF—helped slash Argentina’s dizzying inflation from 233% to about 33%. Elon Musk’s “Ministry of Efficiency,” as some call it, could well be a miniature version of what Milei envisions for govern-

ment itself.

At the Conservative Political Action Conference (CPAC), Milei presented Musk with his golden Titan TT-CS598 chainsaw—a gleaming token of the bond between libertarian zeal and technological modernism.

Now, as the world wrestles with crises and geopolitical tremors from the Middle East to Eastern Europe and across Latin America, Argentina’s experience under Milei echoes a truth Joseph Schumpeter warned of decades ago:

“No order is born without destruction.”

With his chainsaw, Milei seeks not merely to prune the dead branches of the state but to redefine its very role in the economy. Amid the shouts of critics and the cheers of admirers, he pursues a path through chaos toward a new order—one grounded not in empty promises but in faith in individual creativity and the dynamism of free markets.

In the Austrian tradition, every crisis is a seed of creation; every collapse, a prelude to renewal. Argentina today may stand in the midst of destruction, but if Schumpeter’s logic holds true, its tomorrow may mark the dawn of creative rebirth—an age in which Milei’s chainsaw hums like a rock anthem awakening an economy long lulled by populist dreams.

November in New York

The shutdown and Mamdani's triumph

The film has reached its climax. On the 35th day of the shutdown, a brooding John Wayne stands at New York's gates with his hand-crafted gospel (a fresh edition of the Heritage Foundation's Project 2025) and disciples such as Russell Vought, Peter Navarro and Tom Homan; he discovers that someone has greeted the city in Arabic! A few blocks away, however, David Frum, senior columnist at The Atlantic, has dashed cold water on Republican hopes and brands the shutdown a premeditated purge!

John Wayne has discovered a new messiah rising in the heart of the world's largest cluster of Jewish financiers who is set, in response to TrumpSisson's ill-starred season and to every threat of federal budget cuts to the city, to inject \$70bn in Wall Street taxes into the social services promised during the campaign. Republican overconfidence, perhaps hubris, in Senate control, budget dominance and an emotional retreat from Democratic programmes designed to address realities beneath America's urban skin—Obamacare foremost among them—has plunged the federal government into an unprecedented shutdown and forced Republicans to accept defeat in municipal elections. The sudden sacking of 4,000 so-called non-essential workers ("use the budget shutdown as leverage for permanent removal of non-essential staff")¹—even with a database of 20,000 replacement résumés—still failed to bolster their power or decisive role. For the cut to SNAP in Democratic states, society's most basic human need, will not be forgotten by American voters and will surely shape the next presidential contest; had two judges not compelled the release of 65% of SNAP funds, the political cost on the streets would have dwarfed the daily \$400m–\$500m fiscal haemorrhage. The first-ever delay in Pentagon payroll cheques is equally striking.

Consider, meanwhile, 42m Americans queuing for food!! The perfect catalyst for a migrant to win on socialist pledges in the world's financial capital—a victory built on higher taxes on the wealthy, rent controls, free childcare and lower living costs amid the 2025 economic crisis.

American society now recognises the deep wounds in its utopian vision that neoliberals, backed by Chicago-school doctrine and Project 2025, have not only inflicted by shuttering the government but must also expect to see capital flee cities like New York. The smouldering embers that flared in Los Angeles last year will soon erupt from the ballot box.

One moral aside: a dating app like Hinge can sometimes exert influence far beyond romantic encounters on New York's streets; both the brooding John Wayne and Zohran Mamdani know it!

1 Heritage Foundation, Project 2025: Mandate for Leadership, p. 378.
https://static.project2025.org/2025_MandateForLeadership_FULL.pdf

نوامبر در نیویورک

نگاهی بر شات‌داون و پیروزی ممدانی

برای اولین بار در تاریخ آمریکاشایان توجه است. از سویی در نظر بگیرد ۴۲ میلیون آمریکایی در صف غذا!!! بهترین کاتالیست برای برنده شدن یک مهاجر با شعارهای سوسیالیستی در شهری که مرکز تجاری جهان است و این پیروزی با تمرکز بر افزایش مالیات بر ثروتمندان، کنترل اجاره مسکن، مراقبت‌های رایگان کودک و کاهش هزینه‌های زندگی، در بستر بحران اقتصادی ۲۰۲۵ رخ داد. حالا جامعه آمریکایی خوب می‌داند که از زخم شکاف‌های عمیق آرمان‌شهر آمریکایی که نئولیبرال‌ها به پشتوانه مکتب فکری شیکاگو و پروژه ۲۰۲۵ نه تنها دولت را به تعطیلی کشانده‌اند بلکه باید منتظر فرار سرمایه از شهرهایی چون نیویورک باشند. این آتش زیر خاکستر که سال گذشته خودش را در لس‌آنجلس نشان داد در آینده نزدیک از صندوق‌های رأی بیرون خواهد زد. اما یک نکته اخلاقی: گاهی یک اپلیکیشن دوستیابی مانند Hinge تأثیری فراتر از قرار ملاقات‌های عاشقانه در خیابان‌های نیویورک خواهد داشت؛ این تأثیرگذاری را هم جان وین مغموم می‌داند و هم زهران ممدانی!

برنامه‌هایی که دموکرات‌ها برای پوشش دادن واقعیت زیر پوست شهر جامعه آمریکایی در نظر داشتند همچون Obamacare، باعث شد دولت فدرال با تعطیلی بی‌سابقه خود مواجه شده و جمهوری خواهان شکست در انتخابات شهرداری‌ها را بپذیرند. اخراج ناگهانی ۴۰۰۰ کارمند باصطلاح غیرضروری («از تعطیلی بودجه به عنوان اهرم برای اخراج دائمی کارمندان غیرضروری استفاده کنید») که در کنار آن ذخیره اطلاعات و رزومه ۲۰ هزار نفر از کارمندان جایگزین را داشتند باز نتوانست کمکی به قدرت و نقش تعیین‌کننده آن‌ها بکند. چرا که قطع بودجه SNAP برای ایالت‌های دموکرات که در حقیقت اولین نیاز انسانی یک جامعه هست، از یاد جامعه آمریکایی نخواهد رفت و قطعاً در انتخابات آینده ریاست‌جمهوری تأثیر خود را نشان خواهد داد و اگر نبود اجبار و دستور دو قاضی در آزاد کردن ۶۵ درصد بودجه و مزایای SNAP علاوه بر هزینه‌های مالی شات‌داون (روزی بین ۴۰۰ تا ۵۰۰ میلیون دلار) باید هزینه‌های سیاسی بیشتری در خیابان‌ها پرداخت می‌کردند. در کنار آن به تعویق افتادن چک پرداخت حقوق کارمندان وزارت دفاع

و حالا فیلم به جای حساسش رسیده. در سی‌وپنجمین روز شات‌داون، جان وین مغموم ایستاده بر دروازه ورودی نیویورک با انجیل دست‌ساز خود (ادیشن جدیدی از Project ۲۰۲۵ بنیاد هریتیج) و جواریونی چون راسل ووت، پتر ناوارو و تام هومن، درمی‌یابد امروز اینجا کسی به عربی به نیویورک سلام داده! آن‌سوتر اما دیوید فرام، ستون‌نویس ارشد The Atlantic، آب‌پاکی را روی دست جمهوری خواهان ریخته و پروژه تعطیلی را برنامه‌ای از پیش تعیین‌شده برای پاک‌سازی می‌داند!

جان وین دریافته مسیحی جدید در قلب بزرگ‌ترین جمعیت سرمایه‌داران یهودی ظهور کرده که قرار است، در قبال فصل بدشگون TrumpSisson، در پاسخ تمام تهدیدهای قطع شدن بودجه فدرال از این شهر، مالیات وال‌استریت را — که بالغ بر ۷۰ میلیارد دلار خواهد بود — در بدنه خدمات اجتماعی وعده داده شده در انتخابات تزریق کنند. تمرکز بیش از حد یا شاید اعتماد به نفس بالای جمهوری خواهان در کنترل سنا، بر بودجه و خارج شدن احساسی از

خاویر میلی؛ انقلاب اره برقی

در کنفرانس محافظه‌کاران آمریکا (CPAC)، خاویر میلی اره برقی طلایی تایتان مدل TT-CS598 خود را به ایلان ماسک هدیه داد— نمادی از پیوند میان شورا اصلاح طلبی و تکنولوژی مدرن. اکنون که جهان در کوران بحران‌ها و تغییرات ژئوپلیتیک از خاورمیانه تا شرق اروپا و از آنجا تا آمریکای لاتین قرار گرفته است، تجربه‌ی آرژانتین میلی یادآور همان حقیقتی است که شومپیتر دهه‌ها پیش هشدار داده بود:

«هیچ نظامی بدون ویرانی زاده نمی‌شود.»

میلی با اره برقی‌اش نه صرفاً به بریدن شاخه‌های پوسیده‌ی دولت، بلکه به بازتعریف نقش دولت در اقتصاد برخاسته است. او در میان فریاد منتقدان و ستایش هواداران، راهی رامی‌پیماید که ازل آشوب، نظامی تازه بجوید—نظمی که نه بر پایه‌ی وعده‌های توخالی، بلکه بر اساس اعتماد به خلاقیت فردی و پویایی بازار آزاد استوار است. در مکتب اتریشی، هر بحران فرصتی است برای زایش؛ هر فروپاشی، بذر نوآوری در دل خود دارد. آرژانتین امروز شاید در میانه‌ی تخریب ایستاده باشد، اما اگر منطق شومپیتر درست باشد، فردای آن می‌تواند آغاز دوران خلاقیت باشد—دورانی که در آن، صدای اره برقی میلی شاید همان نوای راکی باشد که اقتصاد را از خواب سنگین پوپولیسم بیدار می‌کند.

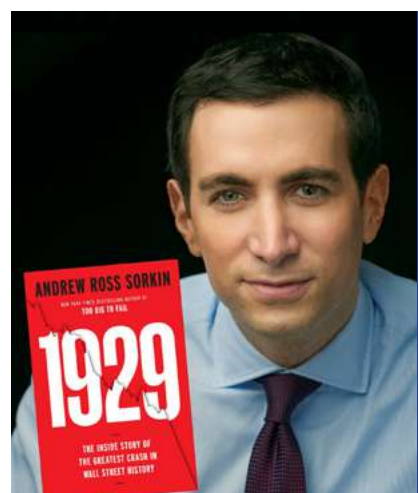
مردم آرژانتین در سال ۲۰۲۳، خسته از چند دهه سیاست‌های پوپولیستی و غرق در تورم ۲۳۳ درصدی، دست به انتخابی دردناک زدند. خاویر میلی، اقتصاددانی که نگاهش به آینده ریشه در مکتب اتریشی اقتصاد دارد، به قدرت رسید. او که از طرفداران پرشور موسیقی راک، به‌ویژه گروه رولینگ استونز است، در مدت کوتاهی پس از اجرای آهنگ معروفشان Gimme Shelter به دنیا آمد، اما در صحنه‌ی سیاست نه با گیتار الکتریک، بلکه با اره برقی پا بر زمین گذاشت.

میلی شاید جذابیت نمایشی «الویس پریسلی» را در راک اند رول نداشته باشد، اما چنان دست به جراحی اقتصادی بدون بی‌حسی زد که اقتصاد غرق در بدهی ۴۰۰ میلیارد دلاری آرژانتین تا امروز از درد شوک درمانی به خود می‌پیچد. او در نخستین ماه‌های قدرت، اخراج ۷۰ هزار نفر از کارکنان دولت را در دستور کار قرار داد که به حذف ۹ وزارتخانه انجامید. حذف تعرفه‌های صادراتی از ۷۵ درصد کالاها نیز گام دیگری در مسیر کاستن از دخالت دولت در اقتصاد بود.

البته این سرعت در اصلاحات رادیکال، هزینه‌های سنگینی نیز در پی داشت. با این حال، حمایت‌های ایالات متحده از برنامه‌های میلی و اره برقی‌اش، و نیز کمک‌های دریافتی از صندوق بین‌المللی پول (IMF)، توانست تورم سرسام‌آور ۲۳۳ درصدی را به حدود ۳۳ درصد کاهش دهد. گویی وزارت کارآمدی ایلان ماسک، نسخه‌ای کوچک از نهادهای مورد نظر آقای میلی است!

۱۹۲۹: نگاهی به بزرگترین سقوط تاریخ وال استریت - و چگونگی فروپاشی یک ملت اثر آندرو راس سورکین

آندرو راس سورکین، روزنامه‌نگار برجسته‌ی نیویورک‌تایمز، با کتاب جدیدش «۱۹۲۹: داخل بزرگ‌ترین سقوط وال استریت در تاریخ» بار دیگر نشان می‌دهد چرا او را استاد روایت‌های مالی نفس‌گیر می‌دانند. این کتاب، که حاصل بیش از هشت سال تحقیق است، خواننده را به قلب طوفان اقتصادی سال ۱۹۲۹ می‌برد؛ جایی که طمع، توهم و اشتباهات فاجعه‌بار، ایالات متحده را به زانو درآورد. از بانکداران وال استریت تا ستارگان هالیوود، سورکین با قلمی پرکشش و سینمایی، شخصیت‌های واقعی را از دل تاریخ بیرون می‌کشد و به زندگی بازمی‌گرداند.

لحظه‌های دراماتیکی چون خودکشی‌های ناگهانی، مذاکرات پنهانی با دیکتاتورهای مانند موسولینی، و فروپاشی تدریجی اعتماد عمومی، کتاب را به روایتی هیجان‌انگیز و پرتنش بدل کرده است. اما «۱۹۲۹» صرفاً یک بازگویی تاریخی نیست؛ هشدار است برای امروز. سورکین با مقایسه‌ی حباب‌های مالی آن دوران با جنون سرمایه‌گذاری در بازارهای مدرن — از سهام فناوری تا تب هوش مصنوعی — یادآور می‌شود که تاریخ همیشه میل به تکرار دارد.

با این حال، نقطه‌ی قوت اصلی کتاب در توانایی سورکین برای پیوند دادن روایت انسانی با منطق اقتصادی است. او سقوط ۱۹۲۹ را نه محصول محض شاخص‌ها و نمودارها، بلکه نتیجه‌ی زنجیره‌ای از تصمیم‌های انسانی می‌داند — تصمیم‌هایی که از اعتماد بی‌چون‌وچرا به رشد، و ترس از عقب‌ماندن تغذیه می‌شدند. این نگاه انسانی، تاریخ را از خشکی ارقام رها می‌کند و به تجربه‌ای ملموس از «ترس جمعی» و «طمع ساختاری» تبدیل می‌سازد.

در بخش‌های میانی، نویسنده با تکیه بر اسناد کمتر دیده‌شده از جلسات فدرال رزرو و مکاتبات خصوصی بانکداران بزرگ، نشان می‌دهد چگونه منطق سود کوتاه‌مدت بر هرگونه عقلانیت بلندمدت سایه انداخت. تحلیل او از رفتار بازار، یادآور بسیاری از روند‌های امروز است؛ از تب رمزارزها تا اعتماد بیش از اندازه به مدل‌های پیش‌بینی و الگوریتم‌های هوش مصنوعی. سورکین در فصل‌های پایانی بر نکته‌ای ظریف تأکید می‌کند: بحران‌ها همیشه نتیجه‌ی اشتباه نیستند، بلکه حاصل فراموشی‌اند. فراموشی چرخه‌های تکرارشونده‌ی تاریخ و باور دوباره به این توهم که «این بار متفاوت است». به همین دلیل، «۱۹۲۹» نه فقط روایتی از گذشته، بلکه آینه‌ای برای اکنون است — آینه‌ای که بازتاب چهره‌ی آشنا و گاه نگران‌کننده‌ی اقتصاد امروز را نشان می‌دهد.

در نهایت، «درون سقوط ۱۹۲۹» تنها بازخوانی یک فاجعه مالی نیست، بلکه مطالعه‌ای درباره‌ی چرخه‌ی فراموشی و تکرار در رفتار اقتصادی بشر است. سورکین نشان می‌دهد که بازارها، با همه‌ی فناوری و هوش مصنوعی امروز، هنوز از همان نیروهای قدیمی تغذیه می‌شوند: ترس، حرص، و امید به ثروتی بی‌پایان. روایت او، در عین جذابیت روایی، هشدار تحلیلی است به تمام کسانی که می‌پندارند بازارها می‌توانند از تاریخ جدا شوند. شاید همین صداقت و درایت است که این کتاب را از یک گزارش تاریخی فراتر می‌برد و به اثری بدل می‌کند که نه تنها گذشته را بازگو می‌کند، بلکه آینده را گوشزد می‌نماید.

مکتب اتریشی اقتصاد؛ فریاد آزادی در برابر زنجیر دولت‌ها

پیشرفته‌ای مانند آمریکا و ژاپن، سیاست‌های پولی انبساطی به بدهی‌های کلان و حباب دارایی‌ها انجامیده است؛ همان رونق‌های کاذبی که اتریشی‌ها دهه‌ها پیش پیش‌بینی کرده بودند.

در دنیای امروز، چهره‌هایی مانند ران پل در آمریکا و خاویر میلی در آرژانتین از برجسته‌ترین حاملان این اندیشه‌اند. دولت میلی با آزادسازی بازار و جایگزینی دلار، توانست تورم ۲۱ درصدی را به زیر ۱۰ درصد کاهش دهد؛ نمونه‌ای زنده از کارآمدی ایده‌های اتریشی.

پیام نهایی این مکتب همچنان روشن است: آزادی اقتصادی، پیش‌شرط آزادی سیاسی است، و تنها بازار آزاد می‌تواند داور بی‌طرف و خلاق در میدان اقتصاد باشد.

مکتب اتریشی اقتصاد که کارل منگر در سال ۱۸۷۱ بنیان گذاشت و شاگردانش لودویگ فون میزس و فریدریش هایک آن را به اوج رساندند، از شاخص‌ترین جریان‌های فکری در دفاع از آزادی فردی و مخالفت با مداخله دولت در اقتصاد است. این مکتب بار دیگر نگاه ریاضی‌گرایانه به اقتصاد، آن را دانشی انسانی می‌داند که از رفتار فردی آغاز می‌شود.

اقتصاددانان اتریشی بر فردگرایی روش‌شناختی و ارزش ذهنی تأکید دارند و معتقدند هر نوع مداخله دولت، از کنترل قیمت‌ها تا چاپ پول، نظم طبیعی بازار را برهم می‌زند و به تحریف قیمت‌ها و سرمایه‌گذاری‌های نادرست می‌انجامد. میزس در کتاب «اقتصاد انسانی» بازار آزاد را تنها داور بی‌طرف برای تخصیص منابع می‌داند و هایک در «راه بردگی» هشدار می‌دهد که حتی نیت‌های خیرخواهانه دولت، اگر با اجبار همراه شود، به کاهش آزادی‌های فردی منجر می‌شود.

در دهه‌های ۱۹۲۰ و ۱۹۳۰، این مکتب در مناظره معروف «محاسبه سوسیالیستی» نشان داد که در غیاب قیمت‌های بازار، هیچ نظام برنامه‌ریزی مرکزی نمی‌تواند منابع را به درستی تخصیص دهد. برخلاف مکتب شیکاگو که بر مدل‌های ریاضی تکیه داشت، اتریشی‌ها با روش «پراکسیولوژی» یا علم کنش انسانی، منطق آزادی و تصمیم فردی را محور تحلیل خود قرار دادند.

امروزه اندیشه‌های اتریشی در پدیده‌هایی مانند بیت‌کوین، اقتصاد گیگ و سازمان‌های مستقل غیرمتمرکز (DAO) جلوه‌گر شده‌اند؛ جلوه‌هایی از همان اصل که نظم واقعی از دل آزادی می‌زید، نه از فرمان بالا. در مقابل، سیاست‌هایی مانند «تسهیل کمی» یا مقررات سنگین نظیر GDPR، از نگاه این مکتب، نماد تورم پنهان و گسترش کنترل دولتی‌اند.

تجربه کشورهایی چون سنگاپور، استونی و امارات نشان می‌دهد که ترکیب آزادی اقتصادی، مالیات پایین و مقررات حداقلی می‌تواند رشد و رفاه را هم‌زمان ممکن کند. در سوی دیگر، دولت‌هایی چون ونزوئلا و زیمبابوه که بر کنترل و چاپ پول تکیه کرده‌اند، با ابرتورم و فروپاشی اقتصادی روبه‌رو شده‌اند. حتی در کشورهای

برندگان نوبل اقتصاد ۲۰۲۵

نوآوری، دانش و تخریب خلاق: برندگان نوبل اقتصاد ۲۰۲۵ که منطق رشد اقتصادی را بازتعریف کردند.

پژوهش‌های او بر خاستگاه انقلاب صنعتی اروپا و عوامل بلندمدت رشد فناوری تمرکز دارد. موکیر بر نقش حیاتی دانش علمی، فرهنگ آزمایشگری، و نهادهای اجتماعی حامی نوآوری تأکید می‌کند.

فیلیپ آگیون

فیلیپ آگیون، اقتصاددان فرانسوی-آمریکایی، استاد کالج دو فرانس و مدرسه اقتصاد لندن (LSE) است.

او یکی از معماران اصلی نظریه رشد درون‌زا به‌شمار می‌رود و به همراه پیتر هاویت مدل کلاسیک تخریب خلاق را توسعه داده است. پژوهش‌های او نقش نهادها، رقابت و سیاست‌های عمومی را در تقویت نوآوری و بهره‌وری بررسی می‌کند.

پیتر هاویت

پیتر هاویت، اقتصاددان کانادایی-آمریکایی و استاد بازنشسته دانشگاه براون است. او از متخصصان برجسته نظریه پولی و رشد اقتصادی به‌شمار می‌آید و در کنار فیلیپ آگیون نقشی محوری در توسعه مدل‌های مدرن رشد مبتنی بر نوآوری داشته است.

پژوهش‌های تأثیرگذار او حوزه‌هایی چون اقتصاد کلان، سیاست پولی و پویایی‌های اقتصادی ناشی از تغییرات فناورانه را دربرمی‌گیرد.

موکیر همچنین بر اهمیت وجود جامعه‌ای باز — جامعه‌ای که پذیرای ایده‌های نو باشد و بتواند تغییرات اجتماعی را ممکن سازد — تأکید دارد. در همین حال، فیلیپ آگیون و پیتر هاویت در مقاله بنیادین خود در سال ۱۹۹۲، مدلی ریاضی برای مفهوم تخریب خلاق ارائه کردند.

بر اساس این مدل، هنگامی که محصولی نو و برتر وارد بازار می‌شود، شرکت‌هایی که کالاهای قدیمی‌تر تولید می‌کنند متضرر می‌شوند و به تدریج از رقابت خارج می‌گردند.

این فرایند از یک سو خلاق است زیرا نوآوری تازه‌ای را به بازار معرفی می‌کند، و از سوی دیگر مخرب است چون فناوری‌های پیشین را منسوخ می‌سازد. پژوهش آنان همچنین نشان می‌دهد که تخریب خلاقانه به‌طور اجتناب‌ناپذیر تعارض منافع ایجاد می‌کند که باید به‌صورت سازنده مدیریت شود. در غیر این صورت، نوآوری ممکن است از سوی شرکت‌های جاافتاده و گروه‌های ذی‌نفع که جایگاه خود را در خطر می‌بینند، سرکوب گردد.

مجموعه این پژوهش‌ها چارچوبی مفهومی برای درک پویایی‌های رشد اقتصادی در اقتصادهای مدرن فراهم می‌آورد و همچنان در مرکز مطالعات توسعه مبتنی بر نوآوری قرار دارد.

جوئل موکیر

جوئل موکیر اقتصاددان و تاریخ‌نگار آمریکایی-اسرائیلی است و در حال حاضر استاد اقتصاد و تاریخ در دانشگاه نورث‌وسترن ایالات متحده می‌باشد.

بر اساس تصمیم آکادمی سلطنتی علوم سوئد، جایزه علوم اقتصادی بانک مرکزی سوئد به یاد آلفرد نوبل در سال ۲۰۲۵ به جوئل موکیر، فیلیپ آگیون و پیتر هاویت اهدا شد.

این سه اقتصاددان برای تحقیقات پیشگامانه خود در توضیح سازوکارهای رشد اقتصادی مبتنی بر نوآوری شایسته دریافت این جایزه شناخته شدند. نیمی از جایزه به جوئل موکیر به دلیل شناسایی پیش‌نیازهای تاریخی و فناورانه رشد پایدار تعلق گرفت و نیم دیگر به‌صورت مشترک به فیلیپ آگیون و پیتر هاویت برای ارائه نظریه رشد پایدار از طریق تخریب خلاق اهدا شد.

پژوهش‌های این برندگان نشان می‌دهد که چگونه فناوری‌های نو می‌توانند رشد اقتصادی بلندمدت و خودپایدار ایجاد کنند.

برای نخستین بار در تاریخ بشر، در دو قرن گذشته جهان شاهد گسترش پیوسته اقتصاد بوده است؛ رشدی که میلیاردها نفر را از فقر نجات داده و پایه‌های رفاه جهانی مدرن را بنا کرده است.

مطالعات جوئل موکیر که بر شواهد تاریخی استوار است، نشان می‌دهد تبدیل رشد پایدار به یک هنجار اجتماعی جدید مستلزم توضیح علمی پدیده‌های طبیعی و مکانیکی بوده است.

او نشان داد که تداوم نوآوری در یک فرایند خودتقویت‌گر نه تنها به دانستن اینکه یک پدیده چگونه عمل می‌کند، بلکه به درک چرایی عملکرد آن وابسته است.

پیش از انقلاب صنعتی، فقدان چنین درک علمی موجب کندی پیشرفت مبتنی بر اکتشاف می‌شد.

تخریب خلاق

امروزه، این چرخه در نمونه‌هایی مانند سقوط Nokia و صعود Apple و Tesla، همراه با سرمایه‌گذاری‌های عظیم در تحقیق و توسعه در چارچوب برنامه Horizon Europe اتحادیه اروپا، به وضوح نمایان است. آمار نیز این روند را تأیید می‌کند: ۸۸ درصد از شرکت‌های Fortune ۵۰۰ که در سال ۱۹۵۵ وجود داشتند، تا سال ۲۰۲۰ ناپدید شده یا جای خود را به شرکت‌های جدید داده‌اند. با وجود انتقادهایی مبنی بر کم‌توجهی این نظریه به نابرابری یا بیکاری ناشی از تغییرات فناورانه در صنایع سنتی، پیام اصلی شومپیتر همچنان معتبر و پابرجاست: اقتصاد زنده، اقتصادی است که پیوسته در حال نوآوری، تجدید و بازآفرینی خویش باشد. امروزه، هوش مصنوعی (AI) به عنوان موج بعدی تخریب خلاق، آماده است تا ساختارهای اقتصادی جهان را بار دیگر دگرگون کند.

جوزف شومپیتر در سال ۱۹۴۲ مفهوم «تخریب خلاق» را مطرح کرد و استدلال نمود که رشد اقتصادی نه از رقابت قیمتی، بلکه از نوآوری کارآفرینانه سرچشمه می‌گیرد. این اقتصاددان اتریشی-آمریکایی (۱۸۸۳-۱۹۵۰) — دارنده دکترای دانشگاه وین، وزیر دارایی کوتاه‌مدت اتریش و استاد برجسته دانشگاه هاروارد — باور داشت که کارآفرینان با معرفی محصولات، فرآیندها یا بازارهای جدید، انحصارهای موقتی ایجاد می‌کنند، ساختارهای قدیمی را از میان برمی‌دارند و منابع را به سمت کاربردهای کارآمدتر و مولدتر هدایت می‌کنند. این نظریه پاسخی مستقیم به مدل‌های تعادل ایستای نئوکلاسیک بود و واقعیتی را توضیح می‌داد که در دنیای واقعی مشاهده می‌شد: سقوط غول‌های صنعتی به دست تازه‌واردان نوآور. شومپیتر هشدار داد که موفقیت خود سرمایه‌داری — از طریق پرورش شرکت‌های بزرگ و بوروکراتیک — می‌تواند روح کارآفرینی را خفه و تضعیف کند.

به دلیل محدودیت‌های ژئوپولیتیکی و تحریم‌های غرب با چالش‌هایی در جذب سرمایه خارجی و انتقال فناوری مواجه است. ضعف قوانین در مدیریت اقتصادی، اجرای پروژه‌های کوتاه مدت و بلندمدت را دشوار می‌کند. با توجه به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی میان ایران و چین، درک برداری از مدل چینی باید این تفاوت‌ها را مدنظر قرار داد تا از مشکلات احتمالی جلوگیری شود.

پرسش: با توجه به تطبیق‌پذیری مدل چین و تجربه سوئد در عدالت اجتماعی، چه مکانیسم‌های حکمرانی می‌تواند در ایران رشد پایدار و کاهش نابرابری را محقق کند؟

پاسخ: دولت رفاه در سوئد نتیجه مبارزات مدنی و قرارداد اجتماعی میان دولت و شهروندان بود. این دولت با سیاست رشد پایدار، هماهنگی آموزش، بازار کار و سرمایه‌گذاری تلفیقی با بخش خصوصی شکل گرفت. توافق میان اتحادیه‌های کارگری و کارفرمایان برای افزایش دستمزد و کاهش تنش در بازار کار، توسعه صنعتی را تسهیل کرد. سوئد با اقتصاد صادرات محور، با کمک دیپلماسی دولتی، بازارهایی به‌ویژه در آلمان یافت و از دهه ۱۹۹۰ به شرکت‌های کوچک‌تر با فناوری مدرن روی آورد. ترکیب ظرفیت توسعه‌ای چین با مدل رفاه سوئدی، شامل دولت قوی، حاکمیت قانون و تأمین مالی خدمات عمومی از مالیات، می‌تواند رشد پایدار و عدالت اجتماعی را ممکن سازد. نهادهای نظارتی قوی در کار، محیط زیست و رقابت اقتصادی، همراه با اداره حرفه‌ای و شفاف، رانت‌جویی را کاهش می‌دهد. شبکه‌های ایمنی اجتماعی و سیاست‌های بازآموزی نیروی کار، نوآوری و تقاضای مصرفی را حمایت می‌کنند. این مدل ترکیبی با شفافیت و نظارت، اقتصاد پویا و زیست‌محیطی را تقویت می‌کند.

همچنین، سیاست صنعتی کارآمد به نهادهای قوی و قواعد قابل پیش‌بینی نیاز دارد که در چین توسط بروکرات‌های حزبی پیگیری می‌شود. اصلاحات تدریجی و چندلایه در این مدل امکان یادگیری و تغییر مسیر را فراهم می‌کند.

پرسش: با درس‌های مدل چین، کدام عناصر آن برای ایران قابل تطبیق است و چه موانع ساختاری اجرای آن را محدود می‌کند؟

پاسخ: سیاست صنعتی استراتژیک و حمایت دولتی از بخش‌های راهبردی نیازمند شفافیت در سیاست‌ها و برنامه‌هاست. سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها برای تسهیل ارتباطات شهری، کاهش هزینه مبادلات تجاری و اتصال به شاهراه‌های بین‌المللی ضروری است. سرمایه‌گذاری داخلی و ارائه تسهیلات به شرکت‌های خارجی در مناطق ویژه و بنادر نیز مهم است. اما شفافیت برای کاهش آسیب‌های زیست‌محیطی و مشکلات اجتماعی ناشی از این برنامه‌ها لازم است. ایران، برخلاف چین،

داشته که هزینه بالایی بر سلامتی عمومی مردم در شهرها نیز داشته است. هر چند که از سال ۲۰۱۰ به بعد دولت استراتژی تغییر در ساختار اقتصادی در پیش گرفت و سرمایه‌گذاری‌های میلیاردری در حوزه انرژی‌های نو و تجدیدپذیر انجام داده است و آرام استراتژی کهن صنعتی را کنار گذاشته و به سوی صنعتی شدن بر اساس نوآوری‌های نوین دست زده است که البته در این حوزه با موفقیت‌های شگرفی دست یافته است.

علاوه بر این موضوع از نظر اجتماعی موجب افزایش نابرابری در مناطق مختلف و میان شهرها و روستاها گردیده است. جابجایی نیروی کار موجب نوسانات و شوک‌های اقتصادی در بازار مسکن گردیده و دولت‌های محلی با وام گرفتن و ساخت و ساز بدهکار گشته و این خود موجب بحران در بازار مسکن گردیده است. دولت تلاش‌هایی برای کاهش نابرابری و شکاف طبقاتی نموده اما در بعضی مناطق این امر بخوبی پیش نرفته است.

پرسش: با توجه به هزینه‌های زیست‌محیطی و اجتماعی، آینده مدل توسعه چین چیست؟ آیا سیاست «رفاه مشترک» بازتعریف مدل است؟ چه درس‌هایی برای دیگر کشورها دارد؟

پاسخ: مدل چینی به دلیل بحران‌های بازار جهانی، قدرت‌گیری شرکت‌های انحصارگرا، و ناامنی‌های سیاسی احتمالاً ادامه خواهد یافت. این مدل با دخالت دولت و قدرت متمرکز، به‌ویژه در دوران گذار به بلوک‌های جدید قدرت، پایدار می‌ماند. چین بر رفاه عمومی مشترک تأکید دارد و با تشویق مصرف داخلی، کاهش وابستگی به بازارهای جهانی، و قانون‌مند کردن اقتصاد، نابرابری را کاهش می‌دهد. این سیاست‌ها رفتارهای سودجویانه را محدود کرده، اما مدل زیربنایی حکمرانی بازار را تغییر نداده و رهبری حزب جایگزین نمی‌شود. درس‌هایی از مدل چینی شامل نیاز به کنترل سیاسی برای پروژه‌های بزرگ، اما خطر کاهش شفافیت و افزایش فساد است.

پیوستن آن به سازمان تجارت جهانی شد. جذب سرمایه‌گذاری خارجی، دسترسی به بازار جهانی را برای صادرکنندگان چینی تسهیل کرد و رقابت‌پذیری شرکت‌های چینی را در سطح بین‌المللی افزایش داد. این امر حجم تجارت و سرمایه‌گذاری در چین را به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای رشد داد. بااین‌حال، ورود به بازار جهانی اقتصاد چین را نسبت به شوک‌های تقاضای بین‌المللی و رکود جهانی آسیب‌پذیر کرد. وابستگی به بازارها و نوآوری‌های کشورهای پیشرفته، ورشکستگی برخی شرکت‌های چینی و افزایش بیکاری در صنایع سنتی را به دنبال داشت. همچنین، فشارهای نظارتی و حقوقی تجاری بین‌المللی بر نظام حقوقی کهن چینی افزایش یافت و چین را ملزم به تطبیق قوانین اقتصادی با استانداردهای جهانی کرد. درنتیجه، پیوستن به سازمان تجارت جهانی رشد اقتصادی چین را تسریع و انطباق آن با قوانین مدرن بازار جهانی را بهبود بخشید.

پرسش: با توجه به حضور جهانی چین، آیا ابتکار کمربند و جاده صرفاً اقتصادی است یا اقتصاد سیاسی جدیدی برای نظم جهانی تحت رهبری چین را نشان می‌دهد؟

پاسخ: ابتکار کمربند و جاده، راهبرد اقتصادی چین برای توسعه زیرساخت‌های کشورهای توسعه‌نیافته و بخشی از دیپلماسی برای افزایش وابستگی سیاسی آن‌هاست. این رویکرد مشابه استراتژی‌های گذشته کشورهای غربی است که با غارت منابع و نصب دولت‌های دست‌نشانده، کشورها را تابع خود می‌کردند. از نظر اقتصادی، این ابتکار هزینه تجارت را برای شرکت‌های چینی کاهش داده و بازارهای جدیدی را باز می‌کند. از نظر سیاسی، نفوذ چین را در این کشورها افزایش می‌دهد. بااین‌حال، سیاستمداران حاذق، شفافیت در قراردادهای و موانع حقوقی می‌توانند این وابستگی را تعدیل کنند. برخلاف مدل غربی که دولت و شرکت‌های خصوصی در آن نقش دارند، تأمین مالی کمربند و جاده توسط دولت چین انجام می‌شود. منتقدان معتقدند این طرح بدهی کشورها را افزایش داده و حاکمیت آن‌ها را تضعیف می‌کند، اما موافقان می‌گویند شکاف‌های زیرساختی را پر کرده، اقتصاد کشورهای در حال توسعه را بهبود می‌بخشد و در بلندمدت شکاف اقتصادی را کاهش می‌دهد.

پرسش: با تأثیر جهانی کمربند و جاده، مدل رشد چین چه هزینه‌های اقتصادی، سیاسی و زیست‌محیطی بر جامعه تحمیل کرده است؟

پاسخ: آسیب‌های زیست‌محیطی ناشی از توسعه اقتصادی چین بر اساس بودن کارگاه تولیدی جهان بودن نقش بزرگی در آلودگی هوا، آب و خاک و نیز کاهش منابع طبیعی ناشی از صنعتی‌سازی سریع

متمرکززدایی منطقه‌ای و رقابتی است که از الگوی خاص خود پیروی می‌نماید. چین مانند دولت‌های توسعه‌گرای کلاسیک، از سیاست صنعتی خاص خود، که هماهنگی نزدیک میان دولت و بنگاه‌ها، و یک بوروکراسی توسعه‌محور برای پیشبرد صنایع راهبردی استفاده می‌کند. اما برخلاف مدل‌های کلاسیک، چین کنترل سیاسی مرکزی قدرتمند را با رقابت اقتصادی غیرمتمرکز ترکیب کرده است. استان‌ها و شهرها برای جذب سرمایه‌گذاری، بهبود شاخص‌های اقتصادی مانند تولید ناخالص داخلی، اشتغال و توسعه صنعتی با یکدیگر رقابت می‌کنند. این رقابت میان حوزه‌ای، انگیزه‌ای برای نوآوری و آزمایش سیاست‌های توسعه‌محور ایجاد کرده است. هر چند که در سال‌های اخیر این گونه رقابت‌ها میان حوزه‌ای موجب مشکلاتی مانند سرمایه‌گذاری‌های بی‌مرز و بی‌محاسبه و نتایج آن گردیده است که از آن میان می‌توان به بحران بدهی هادر مناطق مختلف اشاره نمود.

پرسش: با نقش رقابت استان‌ها، پیوستن چین به سازمان تجارت جهانی در ۲۰۰۱ چگونه اقتصاد سیاسی را متحول کرد؟ این تصمیم چگونه رشد صادرات محور و سرمایه‌ خارجی را تقویت کرد، اما اقتصاد را در معرض شوک‌های خارجی قرار داد؟

پاسخ: نقش چین در زنجیره عرضه محصولات صنعتی و صادرات فلزات کمیاب، زمینه‌ساز

نمود و اقتدار سیاسی را در سطح مرکزی حفظ کرد. این برتری به دولت امکان تعیین اولویت‌های بلندمدت و برقراری نظم را داد که اطمینان سرمایه‌گذاران و اجرای پروژه‌های زیرساختی را ممکن ساخت. از اواخر دهه ۱۹۷۰، حزب آزمایش نهادی غیرمتمرکز را مجاز کرد؛ مثلاً بنگاه‌های شهری-روستایی و مناطق ویژه از طریق واگذاری اختیارات مالی و سیاست‌گذاری به کادرهای محلی، سیاست‌های متنوع را آزمایش کردند و از نتایج آن آموختند. این رویکرد آزمایشی ریسک شوک‌های سراسری اصلاحات را کاهش داد و شوک‌های اقتصادی توسط حزب مدیریت شد. آزادسازی اقتصادی تا زمانی تشویق می‌شد که به ظهور بازیگران سیاسی مستقل یا چالش‌های پدیدار علیه حزب منجر نشود. توازن میان بازارها با سیاست‌های گوناگون تحت نظارت حزب، نوآوری حکمرانی تعیین‌کننده‌ای در چین بود.

پرسش: با توجه به آزمایش‌های اقتصادی، آیا دولت چین یک دولت توسعه‌گرای کلاسیک است یا هیبریدی جدید؟ رقابت استان‌ها در این نظام چگونه عمل می‌کند؟

پاسخ: چین را نمی‌توان به‌درستی یک دولت توسعه‌گرای کلاسیک به معنای سنتی مانند ژاپن یا کره پس از جنگ جهانی دوم دانست. اما چین دارای یک مدل ترکیبی توسعه‌اقتدارگرا با

پارادوکس رشد

گفتگو با دکتر غنی مجیدی

مصاحبه‌کننده:

محمدشفیع عاشوری: سردبیر نشریه اقتصادی سودا با گرایش اقتصاد توسعه

مصاحبه‌شونده:

دکتر غنی مجیدی؛ دکترای اقتصاد، دانشگاه اسکس (بریتانیا)، کارشناسی و کارشناسی ارشد اقتصاد، دانشگاه استکهلم (سوئد)، گرایش تخصصی: اقتصاد کلان، اقتصاد عمومی و اقتصاد سیاسی، سابق تدریس: دانشگاه اسکس (بریتانیا)، دانشگاه ملازدالن (وستروس - سوئد)، دانشگاه سودرتورن (استکهلم - سوئد)، و دانشگاه مارا (مالزی - استاد مدعو)

چکیده

این مصاحبه با دکتر غنی مجیدی، اقتصاددان و پژوهشگر توسعه، به بررسی پارادوکس الگوی رشد چین می‌پردازد — یعنی هم‌زیستی اقتدارگرایی سیاسی با آزادی اقتصادی. دکتر مجیدی در این گفت‌وگو با مرور تحول اصلاحات ساختاری از سیاست «درهای باز» تا ابتکار «کمربند و جاده»، توضیح می‌دهد که چگونه نظام تک‌حزبی چین توانسته است از طریق ترکیبی منحصر به فرد از تمرکز سیاسی و تمرکززدایی اقتصادی، به رشدی بی‌سابقه و ادغام عمیق در اقتصاد جهانی دست یابد. در این مصاحبه، هزینه‌های اجتماعی و زیست‌محیطی این مسیر توسعه، پیامدهای سیاسی سیاست «رفاه مشترک» و پویایی رقابت میان استان‌ها بررسی می‌شود. در پایان، دکتر مجیدی با نگاهی تطبیقی میان دولت توسعه‌گرای چین و الگوی رفاه سوئدی، بر ضرورت پیوند ظرفیت‌های توسعه‌ای با عدالت اجتماعی و حکمرانی شفاف تأکید می‌کند.

فناوری کوانتوم و دیگر تکنولوژی‌های پیشرفته و نیز صادرات کالاهای ارزان، در حال تبدیل به رقیبی بلامنازع برای کشورهای غربی است.

پرسش: با توجه به کنترل متمرکز حزب کمونیست، این نهاد چگونه ثبات سیاسی را حفظ کرد و فضای آزمایش‌های اقتصادی جسورانه را فراهم ساخت؟

پاسخ: حزب کمونیست چین کنترل سیاسی انحصاری را با انعطاف‌پذیری سازمانی ترکیب کرد، تصمیم‌گیری اقتصادی را به سطوح پایین‌تر تفویض

مانند «رفاه مشترک» و پروژه‌های پایدار در ابتکار کمربند و جاده نشان‌دهنده تداوم سیاست بازار در خدمت اهداف حزب است. برخلاف روسیه که به شوکت‌ترایی اقتصادی روی آورد، چین با حفظ کنترل سیاسی، سرمایه‌گذاری خارجی را جذب کرد. تغییرات ساختاری در اقتصادهای غربی در دهه‌های ۷۰ و ۸۰، چین را به کارخانه تولید صنایع سنگین تبدیل کرد. اما چین دیگر تنها کارگاه جهان نیست؛ از سال ۲۰۰۰، سرمایه‌گذاری در صنایع پیشرفته را آغاز کرده و به رقیبی برای غرب تبدیل شده است. چین با سرمایه‌گذاری در فناوری زیست‌محیطی،

پرسش: بزرگ‌ترین پارادوکس مدل توسعه چین چیست؟ چگونه نظام کمونیستی متمرکز به یکپارچگی در بازار جهانی و جایگاه دومین اقتصاد جهان رسید؟

پاسخ: پارادوکس مدل چین در این است که یک نظام تک‌حزبی اقتدارگرا با ترکیب کنترل سیاسی متمرکز و مدیریت اقتصادی غیرمتمرکز، به آزادسازی اقتصادی و ادغام جهانی دست یافته است. این مدل رشد خیره‌کننده‌ای ایجاد کرده، اما هزینه‌های زیست‌محیطی، نابرابری و بدهی را نیز به همراه داشته است. سیاست‌های اخیر

محمد شفیع عاشوری

سردبیر

<https://www.linkedin.com/in/mohammadshafieashuri>

یادداشت سردبیر

نفرین نئودیمیم

را درمی‌نوردید، سرمایه‌گذاران زیان دیده، در پی توثیقاتهای پیتر شیف و رابرت کیوساکی، به طلا پناه می‌بردند. ناگهان در گوشه‌ای از جدول مندلیف، رویدادی عجیب رخ داد. عالیجناب شی در چرت نیم‌روزی‌اش، کلید معادن نئودیمیم مغولستان را در جیب گذاشت و به خواب رفت. نئودیمیم با عدد اتمی ۶۰، گویی که نمی‌خواهد معشوقه‌اش را ترک کند، سیگنال‌های دریافتی از عالیجناب را بی‌پاسخ نگذاشت؛ نرخ ماینینگ دو ریمارز اصلی را به پایین‌ترین سطح پس از بحران FTX رساند، بیت‌کوین را به ۱۱ هزار دلار کشاند و کاردانی مقدس را همچون مسیح مصلوب، با افت ۱۷.۲ درصدی مواجه کرد. این رویداد نشان داد که هیمنه این آتش، بسیار سنگین‌تر از پیش‌بینی‌های کارشناسان است.

اما کابوس MAGA به همین‌جا ختم نشد. عالیجناب شی که پیش از این، در پاسخ به تعرفه‌های ۱۰ درصدی آوریل، با اعمال ممنوعیت صادراتی عظیم بر فلزاتی همچون تنگستن، تلوریوم، بیسموت، مولیبدن، گالیوم، ژرمانیوم، آنتیموان، گرافیت و باتری‌های لیتیومی واکنش نشان داده بود، آس دیگری رو کرد. با اعلامیه وزارت بازرگانی، ۱۲ عنصر دیگر را به این لشکر افزود - از جمله لانتانیم، سریم، پرازئودیمیم، نئودیمیم و... - و با این کار، درهای جهنم واقعی را بر صنایع دفاعی آمریکا گشود. شرکت‌هایی مانند لاکهید مارتین، تسلا و بوئینگ که با کاهش ۳۰ درصدی ارزش سهام‌شان روبرو شده بودند، حالاً در بحران عمیق‌تری فرو رفتند. دونالد ترامپ که در هر تریبونی موشک تاماهاوک را بازاریابی می‌کرد، در پی اعلامیه وزارت دفاع، با کمبود گالیوم و ژرمانیوم - مواد کلیدی در تولید نسل جدید این موشک - مواجه شد.

در نهایت، این چرخه انتقام‌جویانه که پیامبرش در ۲۰ ژانویه ۲۰۲۵ وعده رستاخیز ۲ آوریل را داده، حالا در اکتبری نحس به نظر دیگر قصد ندارد خواب نیم‌روز این ازدهای زرد را آشفته کند چرا که در خانه نیز خرس گریزلی ۳۹۹ هم به جمع شاکیان پیوسته.

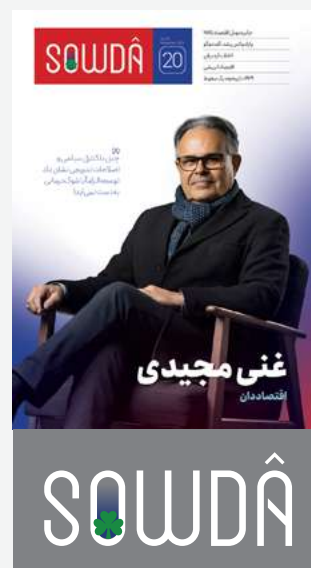
در حالی که اندرو راس سورکین کتاب جدیدش درباره سقوط بزرگ ۱۹۲۹ را معرفی می‌کرد، فصل تازه‌ای از "ترامپ سیزن" در اکتبر ۲۰۲۵ رقم خورد - ماهی که تاریخ مدرن از آن دل خوشی ندارد! عالیجناب شی، نه از کاخ‌های باستانی هان، بلکه از جایی که خورشید حکومتش از پنجره رو به تایوان طلوع می‌کند، آمریکایی‌ها را از ردیفی از جدول مندلیف محروم کرد. ازدهای زرد در چشمان یخ‌زده شی پنهان بود، اما بازار سهام را با ریزش ۹۰۰ میلیارد دلاری به لرزه درآورد، ۱۹ میلیارد دلار معاملات کریپتو را لیکوئید کرد، و سود مرموز ۸۳ میلیون دلاری برخی را - همچون نفوذ راسپوتین وار در رومانوف‌ها - زیر سؤال برد. این اکتبر خونین برای ساکنان آن سوی اقیانوس اطلس، اگر یادآور ۱۹۳۹ نباشد (که هست)، حداقل سایه سیاه ۲۰۰۸ را زنده می‌کند!

پس لرزه‌ها و شوک‌های گنج‌کننده چنین سقوطی زنجیره تامین جهانی را بی‌تاثیر نگذاشت. در حالی که همگان دیوانه وار سمت خرید طلا هجوم می‌آوردند، عالیجناب شی آس دیگری رو کرد و نئودیمیم سلاح ژئوپلیتیک خود را که در تولید آهن رباهای NdFeB در خودروهای برقی، توربین‌های بادی و سرورهای بلاک چین کاربرد دارد در زمره ممنوعیت‌های صادراتی خود قرار داد تا با لشکری دیگر از عناصر که پیش‌قراولان این ازدهای زرد بودند، روزگار ساکنان وال استریت را به خاک سیاه بنشانند.

در سوی دیگر، آقای ترامپ که حاضر نیست خود را مجری سیاست‌ها و برنامه‌های تجاری بنیاد هریتیج باند، در تصمیمی عجولانه به اقدام ۹ اکتبر عالیجناب شی، با پانکی قاطعانه پاسخ داد: افزودن تعرفه‌های ۱۰۰ درصدی بر ۱۳۰ درصد تعرفه‌های قبلی چین در ۱۰ اکتبر. نتیجه؟ حمام خون شاخص‌ها!! داو جونز ۸۷۹ امتیاز سقوط کرد، اس‌اند‌پی ۵۰۰ دقیقاً ۱۸۳ امتیاز پایین آمد و ۱.۵۶ تریلیون دلار ارزشش دود شد، ۴۲۴ سهم از ۵۰۰ سهم اس‌اند‌پی قرمز بستند و کل بازار ۲ تریلیون دلار از ارزش خودش را از دست داد. در این گیرودار که ازدهای زرد دهان گشوده و شعله‌های آتشینش وال استریت

در نسخه Pdf این نشریه، می‌توانید با کلیک بر روی هر عنوان فهرست به صفحه مورد نظر منتقل شوید، همچنین با کلیک بر روی شماره صفحات به فهرست باز می‌گردید. در بین متن نیز لینک‌هایی وجود دارند که **آیکون کلیک** کنار آنها قرار گرفته است که با کلیک روی این نوع متن‌ها به صفحات مورد نظر منتقل خواهید شد.

سال ۱۴۰۴

شماره بیستم

نشریه الکترونیکی اقتصادی
دوزبانه (فارسی/انگلیسی)

شماره ثبت: ۹۴۳۵۵

صاحب امتیاز: شرکت تنگسیر دریانورد
سر دبیر و مدیر مسئول: محمد شفیق عاشوری
گرافیک: نشر آنلاین (Nashreonline.com)

ارتباط بگیرید

ایمیل: info@sowda.net

تلفن: +۹۸۹۱۲۰۸۲۱۰۳۳

دنبال کنید

تلگرام: @Sowdamg

پیدا کنید

سایت: www.SOWDA.net

فهرست مطالب

۲۲ یادداشت

نفرین نتودیمیم

۲۱ پارادوکس رشد

گفت‌وگو

۱۸ تخریب خلاق

ویرانگری مولد

۱۷ نوبل اقتصاد ۲۰۲۵

تخریب خلاق، بالاخره جایزه گرفت

۱۶ مکتب اطریشی

فریاد آزادی در برابر زنجیر دولت‌ها

۱۵ ۱۹۲۹، دوباره

سقوطی که انگار تمام نمی‌شود

۱۴ خاورمیله

انقلاب اره برقی

۱۳ نوامبر در نیویورک

انتخاب شهردار در روزگار آشوب

SOWDÂ

No 20.
November 2025

20

نفرین نئودیمیم

گفتگو: پارادوکس رشد

نوبل اقتصاد ۲۰۲۵

تخریب خلاق

۱۹۲۹: گزارش یک سقوط

چین با کنترل سیاسی و
اصلاحات تدریجی نشان داد
توسعه الزاماً با شوک درمانی
به دست نمی آید!

غنی مجیدی

اقتصاددان